

Anomaal Monisme vergeleken met behaviorisme en functionalisme

Wouter Bouvy 3079171

October 15, 2006

Abstract

Dit artikel behandelt “Mental Events” van Donald Davidson. In “Mental Events” beschrijft Davidson zijn versie van de identiteits-theorie, Anomaal Monisme (Anomalous Monism). Dit artikel vat deze argumentatie zo duidelijk mogelijk samen en kijkt in hoeverre de stelling van anomaal monisme, dat mental events anomaal zijn, verenigbaar is (of conflicteert) met twee andere theorieën: behaviorisme en functionalisme.

Contents

1	Waarom zijn Mental Events anomaal?	3
1.1	Wat zijn Mental Events?	3
1.2	De Identiteitstheorie	3
1.3	Davidson's anomaal monisme	5
2	Verenigbaar met behaviorisme en functionalisme?	9
2.1	Behaviorisme	9
2.1.1	Wat is het behaviorisme?	9
2.1.2	Behaviorisme en anomale mentale toestanden	9
2.2	Functionalisme	10
2.2.1	Wat is het functionalisme?	10
2.2.2	Functionalisme en anomale mentale toestanden	10
3	Conclusie	12

1 Waaron zijn Mental Events anomaal?

1.1 Wat zijn Mental Events?

Een mentale toestand (Mental Event) is een instantie van een gebeurtenis in het brein (/de geest).

Voorbeelden hiervan zijn “het zien van een object” (een instantie van perceptie), “het bewust denken over een object” (een instantie van gedachten), “het voelen van pijn”, etc.

1.2 De Identiteitstheorie

De identiteitstheorie stelt dat de geest gelijk staat aan processen in de hersenen, maar erkent dat we van binnenuit dingen beleven die moeilijk in te passen zijn in een materialistisch wereldbeeld. De identiteitstheorie zegt in feite dat we ons brein van binnenuit anders ervaren dan wat er door anderen van buitenaf te registreren is. Maar hoewel het intuïtief niet lijkt alsof de geest een fysiek verschijnsel in de hersenen is, is deze dat volgens de identiteitstheorie wel. Deze intuïtie is namelijk subjectief, en kan niet op tegen de ‘objectieve’ visie op het brein binnen de wetenschap.

De manier waarop wij de geest ervaren is vergelijkbaar met de rest van onze waarnemingen, het is praktisch, maar is niet geheel hoe de werkelijkheid is (bijvoorbeeld: kleuren zijn weerkaatsingen van licht, een object heeft geen eigen kleur; geluid is een golf, terwijl wij dat niet zo horen; een object is niet een vast ding, maar een wirwar bewegende moleculen, etc). Dit zou ook het geval zijn bij het brein, de intuïtie geeft een vertekend beeld van de werkelijkheid.

De type-type identiteitstheorie stelt typen mentale toestanden (Mental Events) dus gelijk aan typen hersenprocessen (Neuronal Events). Dit is het punt waar de identiteitstheorie de meeste kritiek ontvangt, namelijk dat mentale toestanden eigenschappen kunnen hebben die hersenprocessen niet hebben. Dit conflicteert met de wet van Leibniz: $\forall x, y, P : (Px \wedge (x = y)) \rightarrow Py$, twee dingen die identiek zijn, moeten ook al hun eigenschappen delen.

Een tweede bezwaar is het feit dat hersenprocessen van een bepaalde mentale toestand niet bij iedereen op dezelfde plaats in de hersenen plaatsvinden. Twee personen (A en B) denken aan hetzelfde object. Als persoon

B een waterhoofd heeft, hebben zijn hersenen een andere structuur, waardoor het hersenproces behorende bij de mentale toestand niet op de zelfde plaats plaatsvindt. Blijkbaar kan dezelfde gedachte in het ene hoofd 'gemaakt' zijn van andere hersenprocessen dan in een ander hoofd. Om het nog verder te trekken, wat nou als persoon B helemaal geen mens is? Dan is het hersenproces in een heel andere vorm, in een heel ander soort hersenen.

Vanwege dit tweede bezwaar ontstond een token-token identiteitstheorie. Deze zegt dat iedere mentale toestand identiek is aan een hersenproces, maar welk hersenproces dat precies is hangt af van de persoon die de gedachte heeft.

A) The Identity Theory: Type and Token

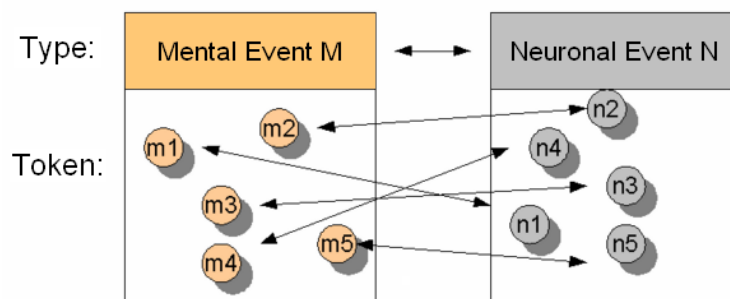

Figure 1: De identiteitstheorie (Bron: Wikipedia)

1.3 Davidson's anomaal monisme

In het artikel "Mental Events"[1] beschrijft Donald Davidson zijn versie van de identiteitstheorie, Anomaal Monisme (Anomalous Monism). Deze kijk is het resultaat van het verenigen van drie principes die in eerste instantie inconsistent lijken. Deze drie principes zijn:

1. "Principle of Causal Interaction".
Tenminste sommige mentale gebeurtenissen staan in een causale relatie met fysieke gebeurtenissen. Mentale gebeurtenissen kunnen fysieke gebeurtenissen veroorzaken, en vice versa.
2. "Principle of the Nomological Character of Causality".
Gebeurtenissen die gerelateerd zijn door oorzaak en gevolg vallen onder strikte deterministische wetten. Causaliteit is nomologisch, oftewel gebonden aan wetten.
3. "The Anomalism of the Mental".
Mentale gebeurtenissen kunnen niet voorspeld of verklaard worden op basis van strikte deterministische wetten. Het is niet te doen om wetten te geven die mentale toestanden in relatie brengen met hersenprocessen.

De inconsistentie is als volgt:

Als mentale en fysieke gebeurtenissen causaal interacteren (1) en causaliteit is nomologisch (2), dan kan je natuurlijk sommige mentale gebeurtenissen voorspellen en verklaren op basis van wetten. Dit vormt een contradictie met (3).

Davidson wil het probleem van deze contradictie als volgt oplossen:

Te bewijzen P: Anomaal monisme

Principes (1), (2) en (3) kunnen samen waar zijn. Om dit te bewijzen, bewijzen we eerst *P1*.

Assumptie:

Elke willekeurige mentale toestand heeft een identieke fysieke toestand, dit verklaart hoe mentale toestanden invloed hebben op de fysieke wereld.

Te bewijzen P1: Mental Events zijn anomaal

Mentale toestanden kunnen niet onder een strikte wet vallen: de fysieke toestand waar de mentale toestand identiek aan is valt onder een strikte causale wet, maar de mentale toestand zelf niet.

Stap A:

Er zijn eigenschappen die niet samen onder causale wetten kunnen vallen: de eigenschap ‘grue zijn’ (blauw tot tijdstip t , daarna groen) gaat niet samen met de eigenschap ‘emerald zijn’, aangezien een emerald niet zomaar van kleur verandert. Er zou wel een eigenschap ‘emerire zijn’ kunnen zijn, die samen kan gaan met ‘grue zijn’, omdat een emerire voor tijdstip t een emerald is, en daarna een sapphire. Hier kunnen wel causale wetten over zijn, maar het is duidelijk mogelijk dat niet alle eigenschap samen kunnen gaan in een causaal verband.

Mentale en fysieke toestanden vallen in de categorie van dingen die niet samen gaan in strikte wetten. Het bestaan van wetmatige uitspraken in de fysieke wetenschappen is alleen mogelijk omdat er strikte wetten bestaan, zoals de wetten van lengte die we gebruiken om fysieke objecten te beschrijven. Dit moet wel waar zijn, aangezien de hele verzameling van wetten, axioma’s en postulaten voor het meten van lengte verbonden is met het idee van vaste, onveranderende, fysieke objecten, en vice versa.

Als het idee van fysieke objecten alleen te bevatten is met behulp van deze wetten, axioma’s en postulaten, dan moet het idee van wetten die iets zeggen over objecten die niet aan die fysiek, vast en onveranderend zijn, niet te bevatten zijn. Dus kunnen wetten in fysieke wetenschappen alleen fysieke toestanden beschrijven, en kunnen ze mentale toestanden alleen beschrijven als deze worden beschreven in fysieke termen.

Stap B:

Mentale toestanden zijn niet vast, onveranderend en fysiek, ze hebben hun eigen verzameling van karakteristieken. We begrijpen bepaalde overtuigingen alleen omdat ze samenhangen met andere overtuigingen, voorkeuren, verlangens, angsten, etc. Het mentale kan niet worden teruggebracht tot fysieke eigenschappen; het is niet alleen holistisch, maar ook evoluerend. Het verandert en groeit, en als het bewijs zich toont moet een theorie over het mentale zich aanpassen om overtuigend te blijven.

Een voorbeeld: Als iemand een valse beschrijving van zijn motivatie tot een bepaald gedrag geeft, accepteer je deze beschrijving als waar. Maar omdat later nieuw bewijs naar boven komt, pas je je beeld van zijn motivatie aan, waarbij bepaalde mentale toestanden verloren gaan en door nieuwe vervangen worden.

Als we de lengte van een object gemeten hebben, verandert deze niet, behalve onder invloed van iets anders fysieks. Massa en energie kunnen niet ontstaan of verdwijnen, dit zijn fundamentele natuurkundige wetten. Het mentale, daarentegen, ziet regelmatig de verschijning en vernietiging van zijn toestanden, zonder dat massa of energie (of iets vergelijkbaars) verdeeld wordt. De eigenschappen dat massa en energie constant zijn, en dat lengte niet uit zichzelf verandert zijn cruciaal verbonden met het concept van fysiek, maar de mentale wereld heeft dit soort wetten niet.

Stap C:

Het feit dat alle causale wetten die we kennen gebaseerd zijn op de taal van de fysieke wereld, een taal waarmee de mentale wereld volgens *stap A* en *stap B* niet kan worden begrepen, maakt het waarschijnlijk dat het mentale geen deterministische wetten kan hebben. De mogelijkheid van causale wetten verdwijnt zodra mentale toestanden kunnen verschijnen en verdwijnen onder invloed van factoren van buiten het systeem (namelijk fysieke factoren), omdat de mogelijke interacties tussen objecten en toestanden oneindig wordt.

Stap D:

Als er een causale interactie is tussen een mentale en fysieke toestand, kan dit volgens *stap C* niet op het niveau van het mentale beschreven worden, dus moet deze wel fysiek zijn. De mentale toestand valt nu onder een fysieke wet.

Uit *stap D* is *P1* af te leiden, waarna we als volgt *P* kunnen bewijzen:

1. "Principle of Causal Interaction".

Tenminste sommige mentale gebeurtenissen staan in een causale relatie met fysieke gebeurtenissen. Mentale gebeurtenissen kunnen fysieke gebeurtenissen veroorzaken, en vice versa.

Een mentale toestand kan een fysieke toestand veroorzaken (bijv mijn arm omhoog bewegen). (1) is waar.

2. “Principle of the Nomological Character of Causality”.

Gebeurtenissen die gerelateerd zijn door oorzaak en gevolg vallen onder strikte deterministische wetten. Causaliteit is nomologisch, oftewel gebonden aan wetten.

Een mentale toestand kan worden beschreven als zijn identieke fysieke toestand. Als het als een fysieke toestand beschreven is, is er een bijbehorende causale wet $P1$. (2) is waar.

3. “The Anomalism of the Mental”.

Mentale gebeurtenissen kunnen niet voorspeld of verklaard worden op basis van strikte deterministische wetten. Het is niet te doen om wetten te geven die mentale toestanden in relatie brengen met hersenprocessen.

Als een mentale toestand als mentale toestand wordt beschreven, is er geen bijbehorende causale wet *step C*. (3) is waar.

De drie principes zijn samen waar, dus P is waar.

2 Verenigbaar met behaviorisme en functionalisme?

Hierna kijken we of de theorie van anomaal monisme samen te voegen is met behaviorisme of functionalisme; zo ja, met welke concessies; zo nee, waarom niet?

2.1 Behaviorisme

2.1.1 Wat is het behaviorisme?

Behavioristen geloven dat de mens niet meer is dan zijn gedrag, er is geen geest en dus geen lichaam-geest probleem. Behaviorisme zette zich af tegen de introspectie die de psychologie regeerde in het begin van de 20e eeuw, en baseerde zich op waarneembare feiten en onderzoek.

Filosofisch behaviorisme (of logisch behaviorisme) wordt gekenmerkt door een streng verificationisme; onverifieerbare beweringen zijn betekenisloos. Mentale toestanden bestaan daarom volgens behavioristen niet, ze zijn niet meer dan verklarende beschrijvingen van gedrag of wensen tot bepaald gedrag. De enige manier om de ‘geest’ te kennen is te kijken naar gedrag, spraak en lichaamstaal.

2.1.2 Behaviorisme en anomale mentale toestanden

Behaviorisme ziet mentale toestanden slechts als beschrijvingen van gedrag, zonder enige invloed op het gedrag van de mens. Dit is een punt wat een conflict geeft met anomaal monisme:

Stelling A: Mentale toestanden zijn niet meer dan verklarende beschrijvingen van gedrag of wensen tot bepaald gedrag. Ze hebben geen invloed op het gedrag van de mens, ze zijn immers niet meer dan beschrijvingen.

Stelling B: Volgens *principe (1)* van het anomaal monisme hebben mentale toestanden wel invloed op fysieke toestanden, ook al zijn ze niet met fysieke wetten te beschrijven.

Tegenspraak: $A \wedge B \rightarrow$ Mentale toestanden hebben wel en geen invloed op het gedrag van de mens.

Het samenvoegen van de centrale stellingen uit beide theoriën geeft een duidelijke tegenspraak. Hieruit is te concluderen dat een van beide theoriën een stelling zal moeten aanpassen of opgeven voordat behaviorisme en anomaal monisme verenigd zouden kunnen worden. Echter, geen van beide zal wijken op het conflicterende punt:

Behaviorisme zal nooit accepteren dat mentale toestanden invloed kunnen hebben op het gedrag, ze bestaan immers niet;

Anomaal monisme zal het principe dat mentale toestanden invloed hebben op fysieke toestanden niet op kunnen geven.

2.2 Functionalisme

2.2.1 Wat is het functionalisme?

Een functionalistische theorie beschrijft dingen in termen van hun functie, de rol die het speelt. Functionalisme beschrijft dingen in termen van oorzaak en gevolg. Mentale toestanden worden beschreven in termen van oorzaak, gevolg en invloed van/op andere mentale toestanden.

Het functionalisme vergelijkt de mens met een computer ¹. In deze vergelijking worden de hersenen gelijk gesteld aan de hardware en de geest aan de software. Je kan de werking (of het gedrag) van een computer nooit uitleggen door alleen de hardware te beschrijven, zonder de software te beschrijven zal de beschrijving incompleet zijn. Dezelfde software kan op verschillende hardware werken, en verschillende software kan dezelfde functionaliteit implementeren, zo ook kan de geest op meerdere manieren geïmplementeerd worden; dit wordt meervoudige realiseerbaarheid genoemd. Dit laat de mogelijkheid van menselijk gedrag bij computers, buitenaardse wezen, etc open. Functionalisme stelt dat mentale toestanden geïndividueerd worden door input, output en relaties met alle andere mentale toestanden.

2.2.2 Functionalisme en anomale mentale toestanden

Functionalisme eist dat men zowel de hardware, de hersenen, als de software van de mens, de mentale toestanden, beschrijft om een volledige beschrijving

¹origineel een Turing machine, waarop de hedendaagse computer gebaseerd is; deze had tape als geheugen en een verschillende states die in combinatie met een input een actie uitvoerden

van de mens te geven. Als de software niet te beschrijven is, geeft dit een probleem voor functionalisme:

Stelling A: Functionalisme beweert dat er wel mentale toestanden zijn, en dat deze de software van de mens zijn. Een beschrijving van de mens is alleen compleet als je zowel de hardware als de software beschrijft.

Stelling B: Als mentale toestanden anomaal zijn, zijn ze niet te beschrijven in deterministische wetten.

Probleem: $A \wedge B \rightarrow$ als mentale toestanden anomaal zijn, kan functionalisme geen complete beschrijving meer geven van de mens.

Het samenvoegen van deze stellingen geeft een duidelijke probleem, als de theoriën samengevoegd zouden worden, zou de mens niet meer te beschrijven zijn. Hieruit is te concluderen dat een van beide theoriën aangepast zal moeten worden als de twee theoriën verenigd moeten worden. Echter, geen van beide zal wijken op het conflicterende punt:

Functionalisme zal nooit zeggen dat een beschrijving van de mens geen beschrijving van de mentale toestanden hoeft te bevatten. Het probleem zou opgelost kunnen worden door de software in wetten van de hardware te beschrijven, maar dit zal de functie van de software niet duidelijk maken, ik denk niet dat functionalisten hier mee in zouden stemmen;

Anomaal monisme zal het idee van anomale mentale toestanden niet op kunnen geven.

3 Conclusie

Mentale toestanden zijn een conflicterend punt voor deze filosofische theoriën. Functionalisme omarmt ze en maakt ze een belangrijk deel van de theorie, behaviorisme verklaart dat ze niet bestaan, en anomaal monisme verklaart dat ze niet met deterministische wetten te beschrijven zijn. Zowel behaviorisme als functionalisme geloven in deterministische wetten, waar anomaal monisme juist het idee van ontsnappen aan het determinisme omarmt. Deze verschillende opvattingen geven moeilijk te overkomen problemen als deze theoriën verenigd moeten worden.

References

- [1] Donald Davidson. Mental events. 1970.